

beeld

De visuele
honger voorbij

spraak

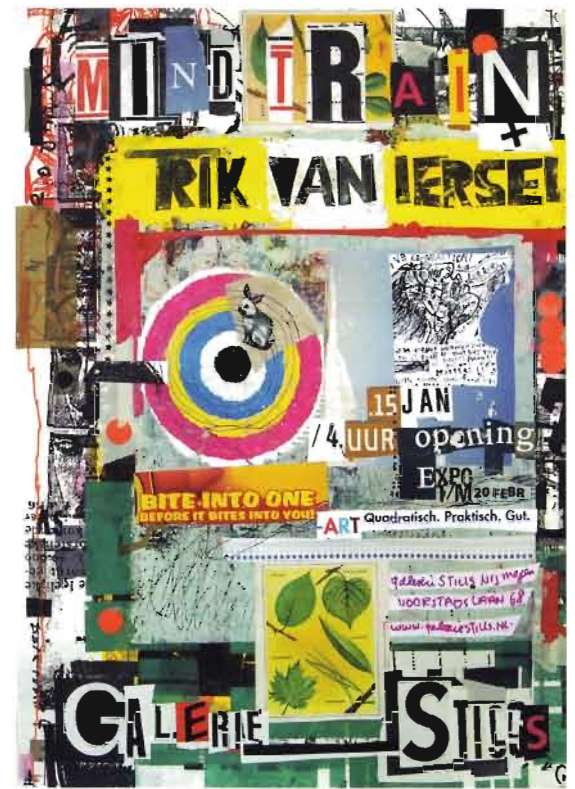
Associatie, improvisatie en openheid: dat zijn de trefwoorden voor Rik van Iersel (Maastricht, 1961), die zijn nieuwsgierigheid naar de mensen en dingen om hem heen vertaalt in aansprekende tekeningen en veelkleurige schilderijen. De interpretatie laat hij aan de kijker over in de wetenschap, dat zijn openheid wordt beantwoord met een 'open mind' van de toeschouwer.

Rik van Iersel in zijn atelier,
december 2010

Ad Lansink in
gesprek met
Rik van Iersel

Rik, waar moet een onbevungen kijker beginnen, wanneer hij jou even omvangrijk als veelkleurig domein binnenstapt: bij de heldere tekeningen of de overvolle schilderijen? Een antwoord: met eigen ogen. Jump and swim. Kijk rond en duik in het diepe. Dan komt de rest vanzelf. Ik wil met mijn werk niet meteen een richting wijzen of een boodschap overbrengen. Sommige mensen zijn gevoelig voor tekeningen met eenvoudige of ingewikkelde lijnen. Andere mensen houden van veelkleurige doeken en zijn geboeid door raadselachtige schilderijen.

Je website is al even overdonderend als de boeken, waarmee je een beeld schetst van je letterlijk en figuurlijk kunstenaarschap. Vanwaar die overvloed: is het ambitie, creativiteit of spontaniteit? Mijn moeder zei altijd: 'Rik, je bent druk geboren'. Ik ben visueel 'ingericht' en honger naar beelden om mij heen. Schilderen is voor mij met een stevige trek stilstaan voor een goed gevulde gebakskraam. Ik wil als het ware alles aanraken, natuurlijk met het risico dat ik mezelf teveel laat gaan. Maar dat risico neem ik op de koop toe. Soms zijn het de vele kleuren, dan weer de zwart-witte beelden, maar altijd intensief. Ik moet veel impressies opdoen om me expressief te uiten. Spontaniteit en creativiteit zijn de resultante van mijn visuele honger.

Ik noemde je kunstenaarschap letterlijk omdat op je doeken en posters letters en cijfers een essentiële rol spelen, en figuurlijk omdat zonder beelden de letters in de lucht zouden hangen. Dat heeft te maken met mijn dyslexie. Ik ben een moeilijke lezer. Mijn visueel

bewustzijn is een uiting van die tekortkoming. Letters en cijfers zijn voor mij tekens, afbeeldingen met een abstracte betekenis. Ook woorden zie ik vaak als een icoon, een teken, soms zelfs met een dubbele bodem. Het komt ook door de strips, die ik van jongs af ben gaan maken. In die strips staan figuren en woorden centraal. Woorden staan trouwens ook voor klanken, die daarmee een extra laag vormen op mijn doeken.

Je vindt - zo las ik ergens - dat jouw associaties je bij de hand nemen: de schilderijen komen als het ware via inductie tot stand: welke associaties kom je zoal tegen? Inductie, daar zit wel wat in, ja. Ik heb ooit gezegd: 'Niets is van mij, alles komt van iets of iemand'. Mijn visuele honger wordt gestild door allerlei indrukken, die ik buiten mij opdoe. Impressies van mensen, en van wat mensen bezig houdt. Daarom tref je in mijn werk veel verwijzingen, naar incidenten, gebeurtenissen, toevaligheden. En muziek: ik zit het liefst bij jazz musici, die thema's mengen en verwerken tot iets bijzonders. Overigens: experimenteren is leuk maar het moet wel wat opleveren. Daarom is filteren wel nodig. Niet alle geluiden roepen associaties op. En niet alle beelden kunnen de toets van de zelfkritiek doorstaan.

Je hebt onmiskenbaar een eigen handschrift ontwikkeld. Toch blijf je jezelf veranderen en vernieuwen naar inhoud en vorm? Zeker. Mensen herkennen mijn handschrift, mijn eigen beeldtaal. Maar de associaties en improvisaties leiden vanzelf tot vernieuwing, wanneer je jezelf openstelt voor de invloeden en indrukken van de omgeving, van andere personen ook. De dingen uit het

Rik van Iersel, ontwerp poster voor de expositie 'MINDTRAIN' januari-februari 2011 in galerie Stilles in Nijmegen, mixed media papier

Rik van Iersel, Abschied von Klavier, 65x92 cm, mixed media papier, 2010

dagelijks leven interesseren mij. Incidenten, gebeurtenissen, toevalligheden. Het verlies van mensen om je heen. Het tekenen en schilderen blijft een voortdurende worsteling, zowel het zomaar bezig zijn zonder vooropgezet doel als het heel bewust werken aan een gepland project. De beeldtaal moet in openheid naar die worsteling verwijzen.

Een tussenvraag over je nieuwsgierigheid: gaat het om technieken en materialen of doel je op de inhoud, het leven om je heen, en de mens met zijn eigenaardigheden? Het gaat om beide invalshoeken, plus natuurlijk de combinatie. Soms bouw ik een schilderij puur op vanuit het materiaal, soms helemaal vanuit de inhoud. Maar mengvormen zijn ook mogelijk. Ik ben het meest geïnteresseerd in het surrealisme van het dagelijks leven. Neem bijvoorbeeld de absurditeit van tien telefoongesprekken in de trein. Die merkwaardige dialogen - wat hoor ik nu weer? - vertaal ik in beelden. Ik probeer de humor te zien in het ogenschijnlijk absurde van een moment of een gebeurtenis, en vertaal vervolgens die impressies in een collage, een aansprekend beeld dat mensen aan het denken zet.

Wie jouw omvangrijke werk sinds het begin van je loopbaan overziet komt tot de ontdekking dat je vrijwel alle technieken beheerst: welke techniek heeft je voorkeur? Het liefst werk ik met een Rotring tekenpen plus een A4-tje: dat is voor mij al genoeg. Ik maak geen voorwerk, geen schetsen. Gum gebruik ik evenmin. Het gaat meestal meer om het spel van de zaken waarmee ik worstel. Heb ik mijn schrift of notitieboekje niet bij de hand, dan pak ik iets ander: een stuk papier of een bier-viltje. Want ik moet tekenen, indrukken vastleggen in droedels. Het heeft iets dwangmatigs: de seconden van mijn leven optekenen om later om te vormen tot zwart-witte strips of veelkleurige doeken, die een eigen verhaal vertellen. Het merkwaardige is, dat ik mezelf daarmee ook steeds weer weet te verrassen.

Ongeveer tien jaar geleden viel ik in een Eindhovense galerie midden in een expositie van Rik van Iersel. Ik herinner me een paar grote werken op papier op de bovenetage. Vanaf de begane grond bleef ik kijken naar die prachtige associatieve composities. Overweldiging! Het was de eerste kennismaking met het werk van Rik van Iersel. Ik ben er trots op dat we het oeuvre van Rik nu bij Stills kunnen laten zien en hoop van harte dat u ook met volle teugen zult genieten van deze totaalkunstenaar!
– Marie-Louise Salet, galeriehouder galerie Stills, Nijmegen

Je bent niet alleen beeldend maar ook geluidskunstenaar. Instant music en improvisatie spelen kennelijk de boventoon. Ligt daarom in jazz en free music de verbinding met de beelden die je scheidt? Ja, het is een andere manier van leven en werken, naast en door elkaar. Ik ben geen geschoold muzikant. Maar door het werk met goede, inspirerende jazz musici - denk maar aan percussionist Han Bennink - heb ik veel geleerd: het is een fysieke samenspraak met mensen, die bij het spelen elkaar aanvoelen. Je weet dat je moet beginnen en ook weer eindigen. Dat is mooi, want de muziek kan alleen op dat moment of in die ogenblikken ontstaan. Het is onmiskenbaar de tegenhanger van het stille en eenzame schilderproces. Musiceren is veel dynamischer door de rechtstreekse werking, de directe improvisatie. Bij een tekening of een schilderij moet je leren kijken. Dat duurt langer dan de onmiddellijke power van de muziek, die je meteen ervaart.

Muziek maken en schilderen: hoe beleef je zelf die twee totaal verschillende vormen van expressie? Zie je overeenkomsten of overwegen de verschillen? Dat is moeilijk te zeggen. Muziek beïnvloedt mijn schilderen meer dan omgekeerd het geval is. Ik denk aan het tekenen van lijnen, het kleurgebruik, associatie en interpretatie. De verwijzingen gaan vaak over muziek en muzikanten. Het is eigenlijk een houding, de verwantschap met wat ik in de muziek beleef. Dat vind je terug in mijn doeken.

Rik van Iersel, Daydream nation, 65x92 cm, mixed media paper, 2010
Rik van Iersel, Goodmorning World-household secrets, 65x92 cm, mixed media paper, 2010

De titels van je werken geven de toeschouwer soms houvast. Denk aan 'Red Hot Chili Peppers.' Maar vaak ook blijft het gissen naar de bedoeling van de kunstenaar? Als ik een doek een titel meegeef, dan is het wat ik op dat moment vind. Het is misschien een kapstok voor de kijker. Maar het vermeende houvast mag hem wel misleiden om hem even op het verkeerde been te zetten. Een titel kan het begin van het verhaal zijn. Maar ik wil de associatie van de kijker niet belasten. Het schilderij moet er met je vandoor gaan. Een schilderij is voor mij pas af, wanneer het zijn eigen verhaal kan vertellen.

Ergens las ik, dat je een traditionele schilder bent omdat je je vaak laat leiden door eeuwenoude thema's, en dat in een tijd die bol staat van veranderingsprocessen? Die woorden heb ik niet zelf verzonnen. Maar ik begrijp de uitspraak wel. Meegaan in de tijd wil niet zeggen, dat je zelf in alles mee verandert. De archetypes van het leven blijven immers bestaan: liefde, hebzucht, geluk, lijden. Die tijdloze thema's blijven mij bezig houden. Ik voel me ook wel een traditionele schilder, omdat vernieuwing mij noch in techniek, noch in thema's drijft. Natuurlijk wil ik wel iets bereiken. Ik ben niet wild, wel chaotisch: daarom moet ik de chaos beheersen om met het stillen van de honger beelden te scheppen, die blijven boeien

Galerie Stills richt zich op moderne, figuratieve kunst. Via wisselende verkoopexposities, werk in de stock, publicaties en verhuur van kunst aan bedrijven kunt u kennismaken met het werk van de kunstenaars uit onze stal. We selecteren kunstenaars op basis van hun professionaliteit, gelaagdheid in figuratie en authenticiteit. Kunst kopen wordt extra aantrekkelijk via de kunstkoopregeling van de Mondriaanstichting. Voor meer informatie over deze regeling, de galerie, lopende exposities en activiteiten, zie: www.galeriestills.nl

galerie STILLS

Hoe voelt het om autodidact zijn in een omgeving waarin professionaliteit eerder wordt afgemeten aan de opleiding dan aan het uiteindelijke resultaat? De autodidactische vorming was geen keuze. Een professionele opleiding was voor mij niet weggelegd, feitelijk zelfs onmogelijk. Ik ben daarom achter mijn eigen intuïtie aangelopen. Het was een leerzame zoektocht, die wel veel tijd heeft gekost. Je moet zelf het wiel uitvinden. Maar je ontwikkelt ook een mentaliteit, een geesteshouding. Je maakt je de professeie eigen zonder een professionele opleiding. Niet zonder resultaat: ik houd al 31 jaar mijn hoofd boven water. En eigenlijk meer dan dat. De schilderijen en tekeningen leveren het bewijs.

Past op jou het etiket van een expressionistisch kunstenaar: of is expressie teveel een containerbegrip, dat de lading, laat staan de geladenheid niet altijd dekt? Ik voel niet veel voor etiketten-plakkerij en evenmin voor associaties rond mijn persoon. Maar mijn werk is wel expressief in de zin van dynamisch. Het is geen invuloefening aan de muur, maar wel een combinatie van beweging en bewogenheid. Ik wil met mijn schilderijen wat bereiken zonder te shockeren. Wanneer mijn visuele honger voor even gestild is, en het doek af, dan ben ik een gelukkig mens. Dat geluk wil ik delen met mensen, die openstaan voor mijn mentaliteit en mijn openheid.

Curriculum Vitae
Rik van Iersel, Maastricht 1961
Autodidact
1979-1983 grafisch ontwerper van de Effenaar in Eindhoven
Vanaf 1982 tot heden solo-exposities, vertegenwoordigd op kunstbeurzen in binnen- en buitenland
1984-1983 Muzikant in de band Der Junge Hund
Diverse free music projecten
Rond 2000: initiator Beukorkest
Diverse publicaties, waaronder Rik van Iersel, 'Transparency Wolk', Museum Van Bommel Van Dam, Venlo, 2004
Rik van Iersel, 'Steal softly thru snow (the 27 points)', 2002

moderne kunst

Galerie Stills (024) 641 63 50
Voorstadslaan 68 www.galeriestills.nl
6541 ST Nijmegen info@galeriestills.nl

Uitgave bij de expositie 'MINDTRAIN' van Rik van Iersel 15 januari t/m 20 februari 2011 in Galerie Stills, Nijmegen.
Tekst: Ad Lansink
Ontwerp: Kees Hakvoort